

En del av kapitel 7 i Stewes Claesons följetong "Jag drömmer om folkhögskolan" föll tyvärr bort i föregående nummer av Folkhögskoleveteranen. Här kommer hela avsnittet. (EB)

JAG DRÖMMER OM FOLKHÖGSKOLAN

En följetong

Kapitel 7

Varför kallar man en del av medarbetarna för "övrig personal"

"- - - vi är involverade i ett betydelsesammanhang som begränsar och hänvisar oss till det som är våra egna tolkningar och berättelser."

Bernt Gustavsson

Det går ett halvår och så börjar det krylla bakom pannbenet – jag vill så gärna skriva för alla gamla folkhögskolevänner/veteraner. Jag tycker hela tiden att jag kommer på att **detta** eller **det här** borde tas upp... och så händer det som inte får hända, man blir sjuk. Jag har i tre månader varit riktigt sjuk, snabbsänkan över 150 i en månad, ingen förstår varför, och jag svertas och hostar lungorna ur mig och jag går ned i vikt och när jag drömmer är jag inte säker på om jag yrar eller drömmer. Vid ett tillfälle fick jag för mig att jag hörde en ung entusiastisk folkhögskoleföreträdare i TV säga att man tänkte starta "**imam**-utbildning" och då förstod jag att mina drömmar måste vara mardrömmar.

Jag har under några år efterlyst fler berättelser om den gamla folkhögskolan, och då menar jag inte sådana där festtalslögnaktigheter som vi alla klämt ur oss vid skilda tillfällen. Nej, riktiga historier, om till synes obetydliga detaljer och allt annat än spektakulära händelser ur det svenska folkhögskolelivet. Vi är ju många som kan berätta – så roligt det skulle vara att här i *veteranen* få sig sådana ögonblick ur denna märkliga skolforms hundrafemtio år till livs. De tre volymerna **Folkhögskoleminnen** borde snart kompletteras med ett fjärde band: varje år går fler och fler av dem som varit med under de stormiga slutdecennierna av 1900-talet i pension. Det måste finnas oändligt mycket att berätta, som idag bara är historier, närmast legender, på egna skolan, där de ständigt berättas på nytt när man ses över något födelsedagskaffe i matsalen.

Och alldeles särskilt roligt skulle det vara att höra om alla dem som inte råkade vara skolans bästa pedagoger eller illustra rektorer. När jag för ett tag sedan sprang på en medelålders kvinna som kom för att lyssna på mig under en författarafton visade det sig att hon gått tre år på folkhögskola, och vi kom att prata om det istället för om mina böcker. Jag frågade var hon gått och fick veta det. Jag nämnde då rektorerna vid den skolan under den tiden, men hon skakade på huvudet. Inte ovänligt, bara ointresserat. Jag frågade om hon hade några minnen av någon särskilt bra lärare och plötsligt började hon berätta: om den person på skolan som varit allra viktigast för henne. "Och du skall veta att hon var med oss, alltså oss tjejer, och på kvällarna, jag menar efter jobbet, och hon klädde om som vi andra och vi spelade basket och tro mig, vi blev jättebra, och sedan anmälde hon oss till basketligan och hon fick oss att klättra i seriesystemet. Hon var makalös, henne minns jag särskilt. "Jag frågade om det var en gymnastiklärare och hon såg på mig med häpen blick. Hon tog för givet att jag visste och i samma ögonblick gjorde jag det. Skolans husmor.

Vem berättar historierna om alla dessa husmodrar?

En rektorskollega och jag stod för ett tiotal år sedan och pratade om på vilka premisser man valde nya medarbetare när han började skratta. "Det finns många sätt", sa han. "På vår skola har vi en helt makalös lärare som nästan helt saknar formell utbildning. År efter

år får han högsta betyg av eleverna och grupperna blir alltid mycket duktiga. Han hade kommit upp på skolan en sommar för att höra om det fanns jobb. Rektor var på semester. Den enda personen han mötte var en äldre kvinna i receptionen, som visste att man sökte någon som kunde hålla i litteraturundervisningen på de allmänna linjerna. Hon bad honom lämna adress och telefonnummer och när han en vecka senare ringde och hörde om det fanns något arbete anställdes han. "Jag nickade åt min kollega och väntade på poängen. Han såg på mig, kisade på mig, ville naturligtvis se hur jag skulle reagera. "Alla hade fortfarande semester, skall du veta", sa han, "men damen i receptionen tyckte det var pinsamt att inte kunna ge besked så hon skrev ut ett anställningsbevis. Och rektor höll solidariskt masken när han återvände. Hur ofta är det en receptionist som anställer stjärnpedagoger?"

Vem berättar historierna om alla dessa fantastiska medarbetare i den s. k. gruppen "Övrig personal"?

På en av mina skolor hade vi en vaktmästare som var gift med en städerska. De hade varit på skolan sedan strax efter första världskriget när jag mötte dem i slutet av 60-talet. Och så berättade städerskan att de i början av sina anställningar hade bott i en liten stuga på skolområdet, och nästan alla, också lärare och styrelseledamöter, hade en eller två elever som innebo-

ende eftersom det var ont om elevrum.

"Vi hade två pojkar en vinter sa hon, en tunn och mjukig en från Östbjörka och en lite ämrig en från norra Värmland, och de frös hemskt, fast vi eldade både i vardagsrummet och i kaminen, men de frös och det var trettio grader kallt så det fanns bara en sak att göra. Vi makade åt oss i sängen och så kröp pojkarna ner mellan mig och min gubbe." Hon suckade. "Varmt blev det ju", la hon till.

Vem berättar historien om alla dem vi i högtidliga sammanhang påstår vara lika viktiga som elever, lärare och rektor? Vem berättar om de ofta osynliga vaktmästarna, köksbiträdena, institutionsteknikerna och städerskorna? Jag skulle vilja se en **Folkhögskoleminnen** om alla dem som faktiskt skapade mycket av det som gör att så många elever när de kommer tillbaka på 20-, 30-, 40- eller 50-årsjubiléerna säger: "Ja folkhögskolan, ja. Det var det bästa året i mitt liv." Ni vet ju, för ni har hört det allesammans, men innan historierna försvinner, alla dessa historier som sammantaget är den svenska folkhögskolan. Nu slutar jag. Svetten rinner och jag har säkert feber igen.

(Men när detta kapitel går i repris, i sin helhet, är sänkan normal – jag vet vad felet är, men strunt i det. Hjälp istället till, vänner, att berätta om makalösa medarbetare som inte var rektorer eller lärare!)

Stewe Claeson